

Internationella insatser

Sammanfattning

Utskottet behandlar i detta betänkande regeringens skrivelse Riksrevisionens rapport om svenska bidrag till internationella insatser 2011/12:18 samt tre följdmotioner. Skrivelsen är föranledd av att Riksrevisionen har granskat regeringens styrning av svenska bidrag till internationella insatser inom det freds- och säkerhetsfrämjande området.

I skrivelsen instämmer regeringen i flera avseenden med Riksrevisionen i dess iakttagelser av Sveriges bidrag till internationella insatser inom det freds- och säkerhetsfrämjande området. Inom flera områden avser regeringen att vidta åtgärder med anledning av Riksrevisionens iakttagelser.

Utskottet föreslår att riksdagen lägger skrivelsen till handlingarna och avstyrker motionerna.

I betänkandet finns tre reservationer (S), (MP och V) samt (SD).

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Bakgrund	4
Skrivelsens huvudsakliga innehåll	6
Utskottets överväganden	7
Svenska bidrag till internationella insatser	7
Motionerna	7
Sammanfattning av Försvarsutskottets yttrande	8
Utskottets ställningstagande	8
Reservationer	11
1. Svenska bidrag till internationella insatser, punkt 1 (S)	11
2. Svenska bidrag till internationella insatser, punkt 1 (MP, V)	12
3. Svenska bidrag till internationella insatser, punkt 1 (SD)	15
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	18
Skrivelsen	18
Följdmotionerna	18
<i>Bilaga 2</i>	
Försvarsutskottets yttrande	20

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Svenska bidrag till internationella insatser

Riksdagen avslår motionerna 2011/12:U6, 2011/12:U7 yrkandena 1–7 och 2011/12:U8 yrkandena 1–5.

Reservation 1 (S)

Reservation 2 (MP, V)

Reservation 3 (SD)

2. Skrivelsen

Riksdagen lägger skrivelse 2011/12:18 till handlingarna.

Stockholm den 14 februari 2012

På utrikesutskottets vägnar

Karin Enström

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Karin Enström (M), Urban Ahlin (S), Walburga Habsburg Douglas (M), Carina Hägg (S), Christian Holm (M), Kent Härstedt (S), Mats Johansson (M), Carin Runeson (S), Fredrik Malm (FP), Olle Thorell (S), Kerstin Lundgren (C), Kenneth G Forslund (S), Christer Winbäck (FP), Bodil Ceballos (MP), Julia Kronlid (SD), Hans Linde (V) och Robert Halef (KD).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Riksrevisionen har granskat regeringens styrning av svenska bidrag till internationella insatser inom det freds- och säkerhetsfrämjande området. Riksrevisionen har redovisat granskningen i rapporten Svenska bidrag till internationella insatser (RiR 2011:14). Den 14 april 2011 överlämnade riksdagen Riksrevisionens granskningsrapport till Regeringskansliet. Folke Bernadotteakademien har lämnat synpunkter på Riksrevisionens bedömning av den egna myndigheten. För att redogöra för regeringens åtgärder med anledning av rapporten överlämnade regeringen den 6 oktober 2011 skrivelse 2011/12:18 till riksdagen. Skrivelsen har remitterats till utrikesutskottet.

Tre följdmotioner har väckts med anledning av skrivelsen.

Den 24 januari 2012 informerade företrädare för Regeringskansliet och Riksrevisionen om regeringens skrivelse respektive rapporten från Riksrevisionen.

Försvarsutskottet har erbjudits tillfälle att yttra sig över skrivelse 2011/12:18 och följdmotionerna.

Bakgrund

Riksrevisionens granskning av svenska bidrag till internationella insatser var föranledd av de ambitionsökningar som regeringen har givit uttryck för i fråga om svenskt deltagande i internationella insatser och stöd till länder i kris och konflikt. Riksrevisionens syfte med granskningen var att bedöma förutsättningarna för ett samordnat och effektivt resursutnyttjande. Granskningen fokuserade på regeringens hantering av svenska bidrag men även på hur de berörda myndigheterna hanterade verksamheten. Granskningen baserades på en kartläggning och analys av styrning, finansiering och rapportering.

Riksrevisionens granskning resulterade i sju huvudsakliga slutsatser: 1) begränsad konkretisering av regeringens övergripande mål och motiv för svenska bidrag till internationella insatser, 2) begränsad redovisning från regeringen av omfattning, nytta och resultat av insatserna, 3) trots ökade medel till Försvarsmakten för deltagande i internationella insatserna samt ökade medel till Folke Bernadotteakademien anses det svårt att följa kostnaderna och få insyn i de totala kostnaderna för svenska bidrag, 4) beslut om militära förbandsinsatser anses inte ha bäring på totala kostnader; den s.k. särkostnadsmodellen anses innebära en betydande risk för att de totala kostnaderna underskattas, 5) regeringen anses ha bristande former för samverkan i syfte att uppnå ambitionen om stärka samverkan mellan svenska

aktörer, inklusive civil-militär samverkan i internationella sammanhang, 6) regeringens styrning av svenska myndigheters engagemang i internationella sammanhang bedöms styras i parallella processer, vilket begränsar förutsättningarna för tydlighet och för att uppnå synergier, 7) Folke Bernadotteakademien har ett tydligt mandat för att lösa komplicerade frågor som rör samordning och samverkan, men anses ha begränsade förutsättningar för att lösa uppgifterna.

I regeringens skrivelse 2011/12:18 instämde regeringen i flera avseenden med Riksrevisionen i dess iakttagelser av Sveriges bidrag till internationella insatser inom det freds- och säkerhetsfrämjande området. Regeringen underströk dock att det freds- och säkerhetsfrämjande området bedrivs med särskilda förtecken:

- De flesta myndigheter som är involverade i internationella insatser har andra huvudsakliga uppgifter än att delta i krishanteringsinsatser.
- De internationella insatserna, i synnerhet bidragen till EU:s civila insatser, har utvecklats kraftigt under 2000-talet. Detta har skett samtidigt som insatserna blivit mer omfattande och att verksamheten bedrivs i länder som genomgår eller just genomgått konflikter och kriser. Förändringar kan komma snabbt och kraven på flexibilitet är stora.
- Genom att bidra med civil och militär personal bidrar Sverige inte bara till fred, säkerhet och utveckling i ett specifikt land, utan också till att stärka t.ex. EU och FN.

I skrivelsen framgår att regeringen har för avsikt att konkretisera mål och motiv för svenska bidrag till internationella insatser. I uppdragen till myndigheterna kommer regeringen att precisera att syftet med de svenska bidragen är att bidra till de mål som ställts upp för respektive insats. Samtidigt vill regeringen poängtera att internationella insatser inte får ske på bekostnad av myndigheternas möjlighet att fullgöra sina kärnuppgifter och uppnå de mål regeringen angett för myndigheternas kärnverksamhet i Sverige. För de militära insatserna anges det i skrivelsen att motiv och mål tydligare bör kunna lyftas fram i de propositioner som avser att en svensk väpnad styrka ska kunna sändas till ett annat land. Det anges i skrivelsen att en skrivelse om den civila krishanteringen är under utarbetande i syfte att inför riksdagen redovisa de politiska målsättningarna för och omfattningen av deltagande i sådana insatser. Regeringen avser att utveckla informationen till riksdagen för att bättre kunna ge en samlad bild av omfattningen och lokaliseringen av samt kostnaderna för de svenska bidragen till internationella insatser. Detta inleddes i samband med budgetpropositionen för 2012. Regeringen har dock inte för avsikt att för närvarande ompröva särkostnadsmodellen.

Vidare anges i skrivelsen att ett mer effektivt och resultatriktat bistånd är prioriterat av regeringen, liksom att resultat redovisas på ett tydligt och transparent sätt. Utöver vad Riksrevisionen rekommenderar har regeringen därför för avsikt att också skärpa kraven på resultatredovisning för de inter-

nationella krishanteringsinsatser till vilka Sverige bidrar med civil personal. Detta är en del av den samlade översynen av biståndet och arbetet för att förbättra styrningen och resultatredovisningen inom det svenska biståndet.

I skrivelsen framgår vidare att regeringen förbereder en mer systematisk uppföljning av myndigheternas genomförande av regeringens uppdrag att bidra med personal till insatserna, bl.a. genom ett förbättrat prognosarbete. Återredovisningskraven från myndigheterna bör, genom krav i regleringsbrev, kunna utvecklas och göras mer lika. Genom s.k. dimensioneringsbeslut, som har använts sedan 2011, ger regeringen de myndigheter för vilka omfattningen av bidragen till internationella insatser inte styrs genom regleringsbrev (Folke Bernadotteakademien, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap samt Domstolsverket) en tydligare styrning och utökad framförhållning för rekryteringen av personal till insatserna. Regeringen avser även att vidta åtgärder för att stärka samordningen av rättsväsendets myndigheter när det gäller deras medverkan i internationella krishanteringsinsatser. Regeringen bedömer att en allt större efterfrågan på personal till dessa insatser kräver att formerna för det internationella deltagandet utvecklas och att myndigheternas olika delar stärks var för sig men även inbördes utan att detta inverkar menligt på den nationella verksamheten.

Regeringen bedömer att det för närvarande inte är motiverat att ompröva samverkansfunktionen, eftersom denna funktion på statssekreterarnivå är relativt nyinrättad och bör få verka under längre tid innan andra modeller eller funktioner prövas. Regeringen anser det angeläget att alla berörda myndigheter bidrar till ett samordnat och effektivt genomförande av internationella insatser inom det freds- och säkerhetsfrämjande området. Regeringen avser att se över hur en bättre samordning kan åstadkommas inklusive frågan om Folke Bernadotteakademins roll att bidra till samordning.

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen redovisar regeringen sin bedömning av Riksrevisionens iakttagelser i granskningsrapporten Svenska bidrag till internationella insatser (RiR 2011:14). Regeringen instämmer i många avseenden med Riksrevisionen i dess iakttagelser av Sveriges bidrag till internationella insatser. Regeringen har redan genomfört eller har för avsikt att genomföra flera av de åtgärder som Riksrevisionen berör. I skrivelsen redovisas de åtgärder som regeringen avser att vidta med anledning av rapporten.

Utskottets överväganden

Svenska bidrag till internationella insatser

Motionerna

Socialdemokraterna anger i kommittémotion 2011/12:U6 (S) bl.a. att Sverige alltjämt saknar en ordentlig strategi för bidrag till internationella insatser, att regeringen bör presentera en samlad bild för riksdagen ifråga om omfattning, inriktning, kostnader m.m. i samband med deltagande i freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet, att det är angeläget med en förbättrad resultatredovisning till riksdagen, att regeringen bör ta fram tydligare skrivelser om vad som avses med civil-militär samverkan och om hur aktörer ska samverka i praktiken såväl organisatoriskt på hemmaplan som praktiskt ute i fält.

I kommittémotion 2011/12:U7 (MP) yrkande 1 vill Miljöpartiet att politiken för global utveckling uttryckligen ska vara styrande också för svenska militära internationella insatser. I motionens yrkande 2 föreslår Miljöpartiet att regeringen och myndigheterna bör påminnas om att riksdagens beslut så som de kommer till uttryck i betänkandetexter är styrande för deras verksamhet. I motionens yrkande 3 vill Miljöpartiet att det ställs likvärdiga krav på redovisning av internationella civila insatser, biståndsin-satser och militära insatser. Miljöpartiet anser att krav på resultatredovisning av militära insatser är lägre än för civila insatser. I motionens yrkande 4 föreslår Miljöpartiet att all redovisning ska vara rimlig och bör syfta till att mäta verkliga resultat för de människor som berörs. I motionens yrkande 5 vill Miljöpartiet att riksdagen ska få tydlig information om de totala kostnaderna för internationella insatser samt om särkostnadsmodellen. Den nuvarande redovisningen anses inte tillfredställande. I yrkande 6 menar Miljöpartiet att det är av central betydelse att biståndsin-satser genomförs på ett sätt som inte bidrar till sammanblandning med de militära insatserna. I yrkande 7 i motionen föreslås att regeringen initierar en utveckling som leder till att det betraktas som meriterande för karriären att som polis ha tjänstgjort i en internationell insats utomlands.

I kommittémotion 2011/12:U8 (SD) yrkande 1 vill Sverigedemokraterna att regeringen omprövar särkostnadsmodellen samt att alla kostnader för internationella fredsbe-främjande insatser redovisas samlat. I motionen hävdas det att särkostnadsmodellen i praktiken döljer de totala kostnaderna för Sveriges internationella engagemang. I yrkande 2 i motionen vill Sverigedemokraterna att begreppet civil ledning av det PRT som vi ansvarar för i Mazar-e Sharif bör konkretiseras. I yrkande 3 i motionen vill Sverigedemokraterna att en strategi ska tas fram för insatsen i Kosovo. Det anses inte finnas ett samlat övergripande mål för Sveriges engagemang i Kosovo. I yrkande 4 föreslår Sverigedemokraterna att regeringen för varje internatio-

nell insats bör konkretisera och tydligt redogöra för mål, syfte och motiv med de svenska bidragen. I *yrkande 5* vill Sverigedemokraterna att regeringen förbättrar styrningen av civila och militära insatser. Nuvarande styrning anses vila på ömsesidigt motstridiga policydokument.

Sammanfattning av Försvarsutskottets yttrande

I försvarsutskottets yttrande 2011/12:FöU1y om regeringens skrivelse 2011/12:18 anförs bl.a. att den s.k. särkostnadsmodellen är ändamålsenlig. Försvarsutskottet ser för närvarande inget behov av att ompröva den under förutsättning att samtliga tillkommande utgifter som är förenade med en truppinsats är beräknade. Vidare anser utskottet att utgifterna för de rent militära insatserna är tydligt redovisade i respektive proposition. Uppgifter om utgifterna för de olika insatserna redovisas i regeringens regleringsbrev för Försvarsmakten samt i Försvarsmaktens budgetunderlag och årsredovisning.

Försvarsutskottet betonar vikten av att såväl motiv som mål för den militära insatsen görs tydliga. Försvarsutskottet välkomnar därför att regeringen avser att konkretisera dessa inför kommande beslut om svenska militära insatser.

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar Riksrevisionens granskning av svenska bidrag till internationella insatser inom det freds- och säkerhetsfrämjande området. Utskottet instämmer i flera avseenden med Riksrevisionens iakttagelser. Liksom regeringen vill dock utskottet samtidigt poängtera att insatser inom det freds- och säkerhetsfrämjande området bedrivs med särskilda förtecken såsom att insatserna är omfattande och komplexa, vilket ställer höga krav på flexibilitet och att de flesta involverade myndigheterna har andra huvudsakliga uppgifter än att delta i krishanteringsinsatser. I sammanhanget bör det också understrykas att Sverige, genom att tillhandahålla civil och militär personal, inte bara bidrar till fred, säkerhet och utveckling i ett specifikt land, utan också till att stärka t.ex. EU och FN.

Sveriges engagemang i internationella insatser syftar ytterst till att värna respekten för ett antal universella normer och värden, såsom demokrati, mänskliga rättigheter, jämställdhet, mänsklig värdighet och utveckling. Utskottet delar dock regeringens uppfattning om att det är angeläget att målsättningar och motiv för de svenska bidragen till internationella insatser inom det freds- och säkerhetsfrämjande området tydligt framgår. Utskottet välkomnar därför att regeringen anser att motiv och mål tydligare bör lyftas fram i de propositioner som handlar om att sända svensk väpnad styrka utomlands. I sammanhanget är det dock av vikt att påminna om att målen med de svenska bidragen, vid sidan av regeringens propositioner, också framgår av de mandat och styrdokument som tas fram av FN, Nato, EU eller OSSE inför en insats. Därutöver vägleds Sveriges insatser exem-

pelvis av den årliga utrikesdeklarationen, politiken för global utveckling, den nationella strategin för svenskt deltagande i freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet samt av ett antal övriga policydokument och handlingsplaner som bl.a. rör säkerhet och utveckling, jämställdhet och kvinnors rättigheter, demokratisk utveckling och mänskliga rättigheter liksom den nationella handlingsplanen för genomförande av resolution 1325.

Stöd till demokratisk utveckling och fattigdomsbekämpning är den överordnande målsättningen för de svenska insatserna och stöd till förbättrad säkerhet är ett led i att uppnå detta. Civila och militära aktörer ska, genom god kännedom om varandras medel, sträva efter att uppnå denna överordnande målsättning. Det kan ske genom styrning, informationsutbyte eller samverkan. Syftet med civil-militär samverkan är att de militära respektive civila återuppbyggnadsinsatser som görs i ett land eller en specifik region ska vara ömsesidigt förstärkande delar av Sveriges samlade stöd för säkerhet och utveckling. Utskottet välkomnar att varje samarbetsstrategi ska innehålla ett avsnitt om samstämmighet som sätter Sidas bistånd i relation till andra politikområden och till stöd till det aktuella landet. Detta främjar förutsättningarna för att bättre teckna en helhetsbild av det svenska engagemanget i det aktuella landet. Det är dock av central betydelse att biståndsinsatser genomförs på ett sätt som inte bidrar till sammanblandning med militära insatser.

Utskottet välkomnar att regeringen, med början i budgetpropositionen för 2012, avser att utveckla informationen till riksdagen för att bättre kunna ge en samlad bild av omfattningen och lokaliseringen av samt kostnaderna för de svenska bidragen till internationella insatser. Utskottet ger vidare stöd till regeringens avsikt att skärpa kraven på resultatredovisning för de internationella krishanteringsinsatser som Sverige bidrar med civil personal till. Detta är en del av den samlade översynen av biståndet och arbetet för att förbättra styrningen och resultatredovisningen inom det svenska biståndet.

Utskottet anser att den s.k. särkostnadsmodellen är ändamålsenlig. Utskottet ser för närvarande inget behov av att ompröva den under förutsättning att samtliga tillkommande utgifter som är förenade med en truppinsats är beräknade. Genom särkostnadsmodellen har den finansiella styrningen av insatser förtydligats och beslutsunderlaget till riksdagen förbättrats. Utskottet anser att utgifterna för de rent militära insatserna är tydligt redovisade i propositionerna. Vidare redovisas uppgifter om utgifterna för de olika insatserna i regeringens regleringsbrev för Försvarsmakten samt i Försvarsmaktens underlag och årsredovisning.

Regeringens beslut om att inrätta en samverkansfunktion inom Regeringskansliet, med stöd av berörda myndigheter och andra aktörer, för att stärka den civil-militära samverkan i Sverige i samband med fredsfrämjande insatser internationellt var välkommet. Det är av vikt att samverkansfunktionen prioriteras och att det skapas förutsättningar för att den ska

fungera som tänkt. Utskottet stöder regeringens bedömning att det är för tidigt att ompröva samverkansfunktionen inom Regeringskansliet. Den bör få verka under längre tid innan andra modeller eller funktioner prövas.

Utskottet delar regeringens bedömning att en allt större efterfrågan på personal till internationella insatser kräver att formerna för deltagandet utvecklas och att myndigheternas olika delar stärks var för sig utan att detta inverkar menligt på den nationella verksamheten. Det bör tydligare framhållas att utlandstjänstgöring i en internationell insats är meriterande för personal på myndigheterna. Utskottet välkomnar att regeringen anser det angeläget att alla berörda myndigheter bidrar till ett samordnat och effektivt genomförande av internationella insatser inom det freds- och säkerhetsfrämjande området. Utskottet noterar att Folke Bernadotteakademinska, enligt instruktion och regleringsbrev, bidra till nationell samverkan för ett samordnat och effektivt genomförande av internationella insatser samt att samordna med berörda myndigheter och organisationer för att utveckla arbetssätt och metoder för samordnade och effektiva internationella insatser, inklusive former för multifunktionell och civil-militär samverkan. Utskottet välkomnar att regeringen avser att se över hur en bättre samordning kan åstadkommas inklusive, frågan om Folke Bernadotteakademins roll att bidra till samordning.

Utrikesutskottet delar uppfattningen i Försvarsutskottets yttrande 2011/12: FöU1y.

Mot denna bakgrund föreslår utskottet att riksdagen avstyrker motionerna 2011/12:U6 (S), 2011/12:U7 (MP) och 2011/12:U8 (SD) samt lägger skrivelsen till handlingarna.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Svenska bidrag till internationella insatser, punkt 1 (S)

av Urban Ahlin (S), Carina Hägg (S), Kent Härstedt (S), Carin Rune-son (S), Olle Thorell (S) och Kenneth G Forslund (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2011/12:U6 och avslår motionerna 2011/12:U7 yrkandena 1–7 och 2011/12:U8 yrkandena 1–5.

Ställningstagande

Skrivelsen föranleds av Riksrevisionens granskning Svenska bidrag till internationella insatser (RiR 2011:114). I skrivelsen noterar regeringen att ”Riksrevisionens utgångspunkter för granskningen har varit de ambitionsökningar som regeringen gett uttryck för avseende svenskt deltagande i internationella insatser och stöd till länder i kris och konflikt, inte minst så som de uttrycks i regeringens skrivelse Nationell strategi för svenskt deltagande i freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet” från 2008. I samband med skrivelsen 2008 konstaterade Socialdemokraterna att denna strategi tyvärr omgärdades med så många brasklappar att den inte kunde sägas styra över någonting.

Socialdemokraterna menar att Sverige alltjämt saknar en ordentlig strategi för bidrag till internationella insatser. Vi menar vidare att de brister som framkommer i Riksrevisionens granskning ger stöd för denna uppfattning.

Riksrevisionens granskning 2011 visar att det finns mycket övrigt att önska bl.a. när det gäller kopplingen mellan mål och motiv för svenska bidrag till internationella insatser. Det finns ingen samlad rapportering till riksdagen av det svenska engagemanget, man ser en brist på struktur för civil-militär samverkan och konstaterar en brist på riktlinjer för utvecklings-samarbetet på området. Allt detta omnämns i regeringens skrivelse där också regeringen ger sin syn på situationen. Riksrevisionen skriver i sin samlade bedömning att ”regeringens styrning och rapportering av svenska bidrag till internationella insatser inte har utformats på ett sådant sätt att det finns förutsättningar för ett samordnat och effektivt resursutnyttjande”.

Socialdemokraterna efterlyste redan 2008 att en nationell strategi för svenskt deltagande i freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet borde belysa hur utrikes-, försvars-, säkerhets- och utvecklingspolitiken ömsesidigt berikar varandra och skapar en genomtänkt helhet som lägger grunden för breda välplanerade insatser. Men som Riksrevisionen påpekar och regeringen håller med om bör regeringen kunna presentera en mer samlad bild för riksdagen. Utan en samlad redovisning av omfattningen, inriktningen, kostnaderna m.m. är det svårt att fatta beslut om prioriteringar eller analysera hur Sverige kan svara upp mot tänkbara behov av insatser i framtiden.

Regeringen utlovar vissa åtgärder i skrivelsen, bl.a. en tydligare resultatredovisning till riksdagen i fråga om kostnaderna för och omfattningen av svenska bidrag till internationella insatser. Detta bör gälla såväl militära som civila bidrag. Socialdemokraterna anser att det är angeläget med en förbättrad resultatredovisning till riksdagen, där inriktningen på, omfattning av, kostnaderna för och resultatet av såväl enskilda insatser som helheten kan utläsas.

När det gäller civil-militär samverkan belyser Riksrevisionen ett antal punkter. I den skrivelse som vi nu har på bordet påtalar regeringen att civil-militär samverkan måste ske aktörs- och insatsspecifikt. Vi menar att det ändå måste gå att ta fram tydligare skrivningar för vad man menar med civil-militär samverkan och hur olika aktörer ska samverka i praktiken såväl organisatoriskt på hemmaplan som praktiskt ute i fält. Självfallet är det positivt med samordning och strategisk styrning för att olika typer av insatser ska kunna öka varandras verkningsgrad, men en sammanblandning mellan militärt och civilt får dock inte ske på ett sådant sätt att det inverkar negativt, exempelvis så att humanitära insatsers opartiskhet ifrågasätts. Dessa frågor kräver en vidare diskussion. Inte minst det samlade svenska engagemanget i Afghanistan, och den övergång till civilt styre av det svenskledda PRT:t som ska ske, visar på vikten av dessa frågor.

Riksrevisionen påtalar också behovet av att berörda myndigheter ges rätt förutsättningar för att samverkan ska kunna ske.

Socialdemokraterna delar uppfattningen i Försvarsutskottets yttrande 2011/12:FöU1y.

2. Svenska bidrag till internationella insatser, punkt 1 (MP, V) av Bodil Ceballos (MP) och Hans Linde (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2011/12:U7 yrkandena 2–5 och avslår motionerna 2011/12:U6, 2011/12:U7 yrkandena 1, 6 och 7 samt 2011/12:U8 yrkandena 1–5.

Ställningstagande

Regeringen har lämnat skrivelse 2011/12:18 som svar på Riksrevisionens iakttagelser i granskningsrapporten Svenska bidrag till internationella insatser (RiR 2011:14). Regeringen instämmer i många avseenden med Riksrevisionen i dess iakttagelser av Sveriges bidrag till internationella insatser men drar inte alltid samma slutsatser, och därmed väljer regeringen att inte följa vissa av rekommendationerna.

Bland annat finner Riksrevisionen att det saknas en tydlig koppling mellan regeringens mål och motiv och regeringens styrning av de insatser som genomförs samt att målen och motiven i sig saknar konkretisering. Riksrevisionen menar att det inte är tydligt vad svenska bidrag förväntas uppnå i enskilda sammanhang eller mot vilka kriterier det svenska engagemanget ska värderas samt att regeringens styrning av berörda myndigheter huvudsakligen handlar om vad respektive myndighet ska bidra med och inte vad bidragen i sig ska syfta till.

Resultatredovisning

Riksrevisionen saknar en samlad rapportering till riksdagen av det svenska engagemanget och hur det ser ut i förhållande till uttalade motiv och ambitioner samt hur verksamheten utvecklas över tid. Riksrevisionen anser att regeringens rapportering är alltför begränsad vad gäller redovisningen av resultat.

Grunden för internationella insatser vare sig de är civila eller militära handlar om helhetssyn på utveckling. Det handlar således om både fattigdom, förtryck, katastrofer och avsaknad av fred i ett land. Miljöpartiet och Vänsterpartiet väljer civila eller militära insatser beroende på omständigheterna i det enskilda fallet. I båda fallen är det dock viktigt att en uppföljning och redovisning görs. Vi anser att det är viktigt med resultatredovisning. Vi har dock många gånger de senaste åren framhållit att de nya kraven på rapportering inneburit att många mindre biståndsorganisationer tvingats sluta med sin verksamhet när kostnaden för rapportering överskrider det de kan förmedla i bistånd. Vi anser att resultatrapporteringen kan vara differentierad i någon mån. Det viktiga är vad man väljer att redovisa och hur relevanta kraven på redovisning är för att nå de mål man har med insatsen. Det är dock inte trovärdigt när regeringen ställer oerhört höga krav på detaljerade resultatredovisningar av små civila biståndsorganisationer men inte ställer tillnärmelsevis samma krav i fråga om de militära insatserna. All redovisning ska vara rimlig, och den bör syfta till att mäta verkliga resultat för de människor som berörs. Regeringen avser att skärpa kraven på resultatredovisning för de internationella krishanteringsinsatser som Sverige bidrar med civil personal till. Vi ifrågasätter återigen varför det bara handlar om redovisning av civila insatser.

Resurstilldelning

Det system för resurstilldelning och redovisning som används i dag begränsar, enligt Riksrevisionen, möjligheterna för riksdagen att få insyn i de totala kostnaderna för svenska bidrag och hur kostnaderna utvecklas över tid samt hur de fördelas per utgiftsområde, myndighet eller land. Myndigheterna har, noterar Riksrevisionen, olika förutsättningar för sin medverkan i internationella insatser utifrån hur myndigheterna styrs och var de rekryterar personal samt utifrån sin finansiering. Resurstilldelningen för Försvarsmaktens anslag 1:2 Fredsfrämjande förbandsinsatser baseras på särkostnadsmodellen, vilket innebär att anslaget utformats för att finansiera de extrakostnader som uppkommer vid internationella insatser.

Riksdagen beslutar om budgeten. Att följa vart pengar tar vägen och flyttas från ett budgetområde till ett annat är inte lätt för oss beslutsfattare. Inte minst gäller detta flödena mellan utgiftsområde 5, 6 och 7 som sammanflätas i ett virrvarr av utgiftsposter. Vi välkomnar att regeringen vill bli tydligare med informationen i och med budgetpropositionen för 2012 men tycker inte att ambitionen avspeglats tydligt i den nämnda propositionen. Vi vill därför betona att en större tydlighet fortfarande behövs. Det gäller också den s.k. särkostnadsmodellen. Den nuvarande redovisningen är inte tillfredsställande.

Regeringen betonar vikten av samverkan mellan svenska aktörer, inklusive civil-militär samverkan, i internationella sammanhang. Riksrevisionen anser dock inte att regeringen har förtydligat vad detta bör innebära i praktiken. Riksrevisionen saknar såväl en struktur för samverkan som en samsyn kring hur arbetet ska bedrivas. De samverkansfunktioner som har etablerats matchar enligt Riksrevisionens bedömning inte frågornas komplexitet, och de saknar formell status och mandat att fatta beslut. Enligt Riksrevisionens uppfattning sker samverkan framför allt i syfte att utbyta och överföra information, och den erfarenhetshantering som sker mellan myndigheter har i huvudsak fokus på arbetsgivarfrågor och borde breddas.

Riksrevisionen har också granskat styrningen av svenska myndigheters engagemang i internationella sammanhang och anser att styrningen sker i parallella processer, vilket man menar begränsar förutsättningarna för tydlighet kring hur samverkan ska bedrivas och hur synergier ska uppnås. Enligt Riksrevisionen finns det motstridiga intressen som regeringen inte har löst, vilket leder till att civil-militär samverkan i praktiken överläts till personer som är utsända i fält.

Civil-militär samverkan

Civil-militär samverkan är både komplicerat och kontroversiellt. Bland annat eftersom civil-militär samverkan tolkas olika av alla aktörer. Samtidigt som den borgerliga regeringen och Försvarsmakten efterfrågat mer av civil-militär samverkan så har många civila biståndsorganisationer istället

tydligt betonat sitt behov av opartiskhet och riskerna med sammanblandning. Det är viktigt att formerna och gränserna för civil-militär samverkan klargörs.

Miljöpartiet och Vänsterpartiet delar regeringens uppfattning att det är för tidigt att döma ut den samverkansfunktion som etablerats på Regeringskansliet.

Regeringen avser att stärka samordningen av rättsväsendets myndigheter när det gäller deras medverkan i internationella krishanteringsinsatser. Vi tycker att det är positivt. Dagens situation där det finns ett stort behov av polisinsatser runt om i världen och där svensk polis är efterfrågad visar att vi skulle kunna bidra mer än i dag.

Miljöpartiet och Vänsterpartiet anser att yrkandena 1, 6 och 7 i motion 2011/12:U7 är tillgodosedda.

3. Svenska bidrag till internationella insatser, punkt 1 (SD)

av Julia Kronlid (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2011/12:U8 yrkandena 1–5 och avslår motionerna 2011/12:U6 och 2011/12:U7 yrkandena 1–7.

Ställningstagande

Regeringens redovisning av vad de egentliga kostnaderna för Sveriges internationella insatser uppgår till har under lång tid varit bristfällig. Riksrevisionen konstaterar i rapporten om svenska bidrag till internationella insatser att det är svårt att bilda sig en uppfattning om de samlade kostnader Försvarsmakten har för internationella fredsfrämjande insatser, eftersom kostnader för fast anställd personal i dessa insatser bokförs på anslag 1:1 Förbandsverksamhet och beredskap och inte på anslag 1:2 Fredsfrämjande förbandsverksamhet. Detta är en följd av den s.k. särkostnadsmodellen, vilken i praktiken innebär att man döljer de totala kostnaderna för rikets internationella engagemang. Ett av flera problem med modellen är att samtlig materiel införskaffas och avskrivs av grundorganisationen och alltså formellt inte belastar anslagen för den internationella insatsen. Hur man än ser på saken måste det ses som rimligt att slitaget på materiel är avgjort hårdare i de svåra förhållanden som präglar exempelvis Afghanistaninsatsen, varför en sådan anslagsstruktur blir missvisande. För att möjliggöra att riksdagen får tillräcklig information för att kunna fatta välgrundade beslut bör i stället kostnaderna för de internationella insatserna redovisas samlat, där en uppdelning mellan kostnader för militära och civila insatser ska framgå.

Enligt Riksrevisionens rapport om svenska bidrag till internationella insatser framgår det inte regeringens underlag inför ett riksdagsbeslut på vilka grundvalar som Sverige ska bidra med förband till den aktuella insatsen. I vissa propositioner finns det motiv och resonemang i allmänna ordalag medan detta saknas i andra fall. Regeringen hävdar i skrivelse 2011/12:18 att Sveriges mål och bedömningar vägleds av ett antal policydokument. Vi anser dock att det mycket tydligare behöver framgå hur regeringen motiverar varje enskild insats och på vilka grundvalar som regeringen motiverar insatsen. Regeringen framhåller även att mål för insatser framhålls i de styrdokument som tas fram av internationella organisationer såsom Förenta nationerna, Nato och Europeiska unionen. Riksrevisionen menar dock att det i underlaget för riksdagsbeslut inte heller framgår tydligt om det är t.ex. Natos mål som Sverige ska bidra till att uppnå. Det är självklart av stor vikt att riksdagen är med och fattar beslut om internationella insatser. Som framhållits ovan behövs dock ett mycket mer gediget underlag för att riksdagen ska kunna fatta ett genomtänkt beslut där alla verkligheten vet vad den aktuella insatsen kommer att innebära.

Ett återkommande problem med insatserna har också utgjorts av den bristande styrningen av samordning mellan civila och militära insatser, vilket också Riksrevisionen har kritiserat. Den nuvarande s.k. styrningen av de internationella insatserna vilar på sinsemellan motstridiga policydokument som ger olika signaler om vilka förhållanden som ska råda för exempelvis civil-militär samverkan. Detta har fått till följd att personer som är utsända i fält själva har fått hantera samverkan på områden där styrning saknats. Detta anser vi inte vara en acceptabel styrning av en verksamhet som kostar stora pengar och har stor betydelse för Sveriges utrikes- och säkerhetspolitiska intressen. Regeringen menar att formen för samverkan framgår i aktuella propositioner, skrivelser, regleringsbrev samt internationella överenskommelser. Riksrevisionen framhåller dock att det i regeringens propositioner endast har förts fram att det sker en samverkan och att den fördjupats men inte på vilket sätt och vad samverkan ska innebära i praktiken, vilket vi anser bör framkomma. Vi menar att regeringen mer konkret ska redovisa vilka insatser regeringen avser att göra för att förbättra styrningen av internationella insatser. Trots att Riksrevisionens rapport kom i mars 2011 hade inte heller regeringen gjort några större förbättringar gällande underlag och tydliga mål med svenska insatser när det gällde Sveriges bidrag till insatsen i Libyen som riksdagen beslutade om senast i juni 2011.

Ett exempel på behovet av tydliga riktlinjer är Kosovoinsatsen, där Sverige har bidragit sedan 1999. Trots detta finns inte något samlat övergripande mål för vårt engagemang i insatsen där. Det finns inte heller några tydliga målformuleringar eller förväntningar av vilka resultat man kan tänkas uppnå med insatsen. Regeringen har tagit fram en samlad strategi för

Sveriges insats i Afghanistan, även om denna också har brister. Vi menar att en övergripande strategi för Kosovoinsatsen också bör tas fram för att på detta sätt klargöra vad vi förväntar oss av insatsen.

Vad gäller insatsen i Afghanistan har regeringen lagt fram ett förslag (i prop. 2010/11:35) om att de samlade svenska insatserna i norra Afghanistan, inklusive biståndsinsatser, ska överföras till en civil ledning. Beslutet i fråga var en del i den politiska överenskommelsen bakom att behålla svensk trupp i Afghanistan. Det finns dock flera frågetecken rörande detta. För det första är det oklart hur detta har förberetts under 2011 och för det andra är det oklart vad beslutet över huvud taget innebär. Hur kommer ansvarsfördelningen att se ut på plats? Kommer det att innebära någon konkret skillnad mot hur ledningen sköts för närvarande? Vi menar därför att beslutet om civil ledning av Afghanistaninsatsen måste tydliggöras.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regeringens skrivelse 2011/12:18 Riksrevisionens rapport om svenska bidrag till internationella insatser.

Följdmotionerna

2011/12:U6 av Urban Ahlin m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om svenska bidrag till internationella insatser.

2011/12:U7 av Bodil Ceballos m.fl. (MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att politiken för global utveckling uttryckligen ska vara styrande också för svenska militära internationella insatser.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen och myndigheterna bör påminnas om att riksdagens beslut som kommer till uttryck i betänkandetexter är styrande för deras verksamhet.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ställa likvärdiga krav på redovisning av internationella civila insatser, biståndsinsatser och militära insatser.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att all redovisning ska vara rimlig och bör syfta till att mäta verkliga resultat för de människor som berörs.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tydligt informera riksdagen om de totala kostnaderna för internationella insatser samt om särkostnadsmodellen.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det är av central betydelse att biståndsinsatser genomförs på ett sätt som inte bidrar till sammanblandning med de militära insatserna.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om polisens utlandstjänstgöring.

2011/12:U8 av Julia Kronlid och Mikael Jansson (båda SD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör ompröva särkostnadsmodellen samt att alla kostnader för internationella fredsbefrämjande insatser bör redovisas samlat.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att begreppet civil ledning av det PRT som vi ansvarar för i Mazar-e Sharif bör konkretiseras.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en strategi ska tas fram för insatsen i Kosovo.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen för varje internationell insats bör konkretisera och tydligt redogöra för mål, syfte och motiv med de svenska bidragen.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör förbättra styrningen av civila och militära insatser.

BILAGA 2

Försvarsutskottets yttrande
2011/12:FöU1y

Svenska bidrag till internationella insatser

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet beslutade den 15 december att bereda försvarsutskottet tillfälle att senast den 2 februari 2012 yttra sig över regeringens skrivelse 2011/12:18 Riksrevisionens rapport om svenska bidrag till internationella insatser.

Försvarsutskottet begränsar sitt yttrande över skrivelsen och motionerna endast till det som rör försvarsutskottets beredningsområde.

Utskottets överväganden

Riksrevisionen har granskat regeringens styrning av svenska bidrag till internationella insatser inom det freds- och säkerhetsfrämjande området. Riksrevisionen har redovisat granskningen i rapporten Svenska bidrag till internationella insatser (RiR 2011:14).

Regeringens skrivelse har tagits fram för att redogöra för regeringens åtgärder med anledning av rapporten.

Riksrevisionens iakttagelser

Riksrevisionens utgångspunkter för granskningen har varit de ambitionsökningar som regeringen gett uttryck för när det gäller svenskt deltagande i internationella insatser och stöd till länder i kris och konflikt, inte minst så som de uttrycks i regeringens skrivelse Nationell strategi för svenskt deltagande i freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet (skr. 2007/08:51) som riksdagen ställde sig bakom 2008.

Riksrevisionen menar att det inte är tydligt vad svenska bidrag förväntas uppnå i enskilda sammanhang eller mot vilka kriterier det svenska engagemanget ska värderas och att regeringens styrning av berörda myndigheter huvudsakligen handlar om vad respektive myndighet ska bidra med och inte vad bidragen i sig ska syfta till.

Riksrevisionen saknar en samlad rapportering till riksdagen av det svenska engagemanget och hur det ser ut i förhållande till uttalade motiv och ambitioner samt hur verksamheten utvecklas över tid. Riksrevisionen anser att regeringens rapportering är alltför begränsad vad gäller redovisning av resultat.

Det system för resurstilldelning och redovisning som används i dag begränsar, enligt Riksrevisionen, möjligheterna för riksdagen att få insyn i de totala kostnaderna för svenska bidrag och hur kostnaderna utvecklas över tid, samt hur de fördelas per utgiftsområde, myndighet eller land.

Resurstilldelning för Försvarsmaktens anslag 1:2 Fredsfrämjande förbandsinsatser baseras på särkostnadsmodellen, vilket innebär att anslaget utformats för att finansiera de extrakostnader som uppkommer vid internationella insatser.

Enligt Riksrevisionen finns det motstridiga intressen som regeringen inte har löst, vilket leder till att civil-militär samverkan i praktiken överläts till personer som är utsända i fält.

Riksrevisionens rekommendationer

Regeringen bör informera riksdagen om totala kostnader för svenska bidrag till internationella insatser. För att skapa förutsättningar för kostnads-kontroll och effektivt resursutnyttjande bör regeringen tydliggöra såväl resurstilldelning som redovisning av kostnader för det svenska engagemanget.

För militära förbandsbidrag bör regeringen pröva särkostnadsmodellens roll i samband med riksdagsbeslut då den endast visar en del av de totala kostnaderna för Försvarmaktens deltagande i internationella insatser.

Regeringens bedömning av Riksrevisionens iakttagelser

Regeringen instämmer i många avseenden med Riksrevisionen i dess iakttagelser av Sveriges bidrag till internationella insatser inom det freds- och säkerhetsfrämjande området.

Regeringen instämmer också i Riksrevisionens uppfattning att en mer samlad bild av Sveriges bidrag bör kunna presenteras för riksdagen. Frågan försvåras dock av att anslagsstrukturen bygger på att Regeringskansliets verksamhet är mycket omfattande.

Regeringen instämmer i Riksrevisionens iakttagelser om att rapporteringen till riksdagen inte innehållit en tydlig analys av bidragens utveckling över tid och koppling till den aviserade ambitionshöjningen när det gäller militära förbandsbidrag. Regeringen återrapporterar om svenska militära förbandsbidrag i de propositioner som regeringen lägger fram för riksdagen inför förlängning av en insats. Resultaten av Sveriges militära förbandsbidrag redovisas även i budgetpropositionen.

Regeringen instämmer inte i Riksrevisionens iakttagelser om att dagens anslagsstyrning inte har någon tydlig bäring på de totala kostnaderna för svenska förbandsbidrag. Genom särkostnadsmodellen har den finansiella styrningen av insatser förtydligats och beslutsunderlaget för riksdagen förbättrats. Beräkningar och redovisning enligt denna modell används i den årliga beredningen av statsbudgeten och i regeringens underlag till riksdagsbeslut om enskilda förbandsbidrag. I och med särkostnadsmodellen redovisar Sverige kostnaderna på ett likartat sätt som andra länder. Det är viktigt att skilja på var medlen kommer ifrån (finansiering) och hur medlen används (förbrukning). Uppföljningen av totalkostnad för hur medlen förbrukas vid insatser görs hos Försvarmakten genom skärningar som går över flera anslag.

Regeringens åtgärder med anledning av Riksrevisionens iakttagelser

Regeringen har för avsikt att konkretisera mål och motiv för svenska bidrag till internationella insatser.

För de militära insatserna bör motiv och mål tydligare kunna lyftas fram i de propositioner som rör att en svensk väpnad styrka ska kunna sändas till ett annat land.

Regeringen avser att utveckla informationen till riksdagen för att bättre kunna ge en samlad bild av omfattningen och lokaliseringen av samt kostnaderna för de svenska bidragen till internationella insatser.

Regeringen har inte för avsikt att för närvarande ompröva särkostnadsmodellen.

Motionerna

I motion 2011/12:U6 av (S) erinras om att regeringen utlovar vissa åtgärder i skrivelsen, bl.a. en tydligare resultatredovisning till riksdagen i fråga om kostnaderna för och omfattningen av svenska bidrag till internationella insatser. Detta bör gälla såväl militära som civila bidrag. Socialdemokraterna anser att det är angeläget med en förbättrad resultatredovisning till riksdagen, där inriktningen på, omfattning av, kostnaderna för och resultatet av såväl enskilda insatser som helheten kan utläsas.

I motion 2011/12:U7 (MP) anføres att resurstilldelningen för Försvarsmaktens anslag 1:2 Fredsfrämjande förbandsinsatser baseras på särkostnadsmodellen, vilket innebär att anslaget utformats för att finansiera de extrakostnader som uppkommer vid internationella insatser.

Riksdagen beslutar om budgeten. Att följa vart pengar tar vägen och flyttas från ett budgetområde till ett annat är inte lätt för beslutsfattarna. Inte minst gäller detta flödena mellan utgiftsområde 5, 6 och 7 som sammanflätas i ett virrvarr av utgiftsposter. Motionärerna välkomnar att regeringen vill bli tydligare med informationen i och med budgetpropositionen för 2012 men tycker inte att ambitionen avspeglats tydligt i den nämnda propositionen. I motionen betonas att en större tydlighet fortfarande behövs. Det gäller också den s.k. särkostnadsmodellen. Den nuvarande redovisningen är inte tillfredsställande.

I motion 2011/12:U8 (SD) framhålls att regeringens redovisning av vad de egentliga kostnaderna för Sveriges internationella insatser uppgår till under lång tid har varit bristfällig. Riksrevisionen konstaterar i rapporten om svenska bidrag till internationella insatser att det är svårt att bilda sig en uppfattning om de samlade kostnader Försvarsmakten har för internationella fredsfrämjande insatser, eftersom kostnader för fast anställd personal i dessa insatser bokförs på anslag 1:1 Förbandsverksamhet och beredskap och inte på anslag 1:2 Fredsfrämjande förbandsinsatser. Detta är en följd av den s.k. särkostnadsmodellen, vilken i praktiken innebär att de totala

kostnaderna för rikets internationella engagemang döljs. Ett av flera problem med modellen är att samtlig materiel införskaffas och avskrivs av grundorganisationen och alltså formellt inte belastar anslagen för den internationella insatsen. Det är ett rimligt antagande att slitaget på materiel är avgjort hårdare i de svåra förhållanden som präglar exempelvis Afghanistansatsen, varför en sådan anslagsstruktur blir missvisande.

Försvarsutskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis erinra om att förutsättningarna för regeringen att sända svensk väpnad trupp regleras i 15 kap. 16 § regeringsformen. Regeringen har i lagen (2003:169) om väpnad styrka för tjänstgöring utomlands ett bemyndigande att besluta om sådan insats om det är en *fredsfrämjande* insats som sker på begäran av FN eller OSSE. Samtliga insatser har emellertid sedan mitten av 1990-talet haft ett *fredsframtvigande* mandat av FN:s säkerhetsråd. Dessa har därför krävt ett beslut av riksdagen i varje enskilt fall.

Det är ett stort ansvar som riksdagen tar när den bemyndigar regeringen att sända väpnad trupp utomlands med fredsframtvigande uppgifter. Detta ställer höga krav på beslutsunderlaget från regeringen. För att kunna följa upp insatsbesluten är det viktigt att både motiv och målet för den militära insatsen görs tydligt. Utskottet välkomnar därför att regeringen avser att konkretisera dessa inför kommande beslut om svenska militära insatser.

Utskottet delar regeringens och Riksrevisionens uppfattning att en mer samlad kostnadsbild av Sveriges bidrag till internationell fred och säkerhet bör kunna presenteras för riksdagen. När det gäller utgifterna för de rent militära insatserna anser utskottet att dessa är tydligt redovisade i propositionerna. Uppgifter om utgifterna för de olika insatserna redovisas i regeringens regleringsbrev för Försvarsmakten samt i Försvarsmaktens budgetunderlag och årsredovisning.

När det gäller budgetering och redovisning av utgifterna enligt den s.k. särutgiftsmodellen anser utskottet att den är ändamålsenlig. Utskottet ser för närvarande inget behov av att ompröva den, under förutsättning av att samtliga tillkommande utgifter som är förenade med en truppinsats är beräknade. Utskottet avstyrker därför motion 2011/12:U7 (MP) yrkande 5 samt 2011/12:U8 (SD) yrkande 1.

Stockholm den 31 januari 2012

På försvarsutskottets vägnar

Peter Hultqvist

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Peter Hultqvist (S), Hans Wallmark (M), Åsa Lindestam (S), Annicka Engblom (M), Peter Jeppsson (S), Eva Sonidsson (S), Allan Widman (FP), Clas-Göran Carlsson (S), Anna-Lena Sörenson (S), Johan Forssell (M), Peter Rådberg (MP), Mikael Oscarsson (KD), Mikael Jansson (SD), Torbjörn Björlund (V), Stefan Caplan (M), Abdirizak Waberi (M) och Kerstin Lundgren (C).

Särskilda yttranden

1. Svenska bidrag till internationella insatser (MP)

Peter Rådberg (MP) anför:

Resurstilldelningen för Försvarsmaktens anslag 1:2 Fredsfrämjande förbandsinsatser baseras på särkostnadsmodellen, vilket innebär att anslaget utformats för att finansiera de extrakostnader som uppkommer vid internationella insatser.

Att följa vart pengar tar vägen och flyttas från ett budgetområde till ett annat är inte lätt för beslutsfattarna i riksdagen. Inte minst gäller detta flödena mellan utgiftsområde 5, 6 och 7 som sammanflätas i ett virrvarr av utgiftsposter. Jag välkomnar att regeringen vill bli tydligare med informationen i och med budgetpropositionen för 2012 men tycker inte att ambitionen avspeglats tydligt i den nämnda propositionen. En större tydlighet behövs fortfarande. Det gäller också den s.k. särkostnadsmodellen. Den nuvarande redovisningen är enligt min mening inte tillfredsställande.

2. Svenska bidrag till internationella insatser (SD)

Mikael Jansson (SD) anför:

Särkostnadsmodellen som enbart bokför försvarskostnader som internationell insats om det är en extra insatskostnad kan ifrågasättas. Förvisso utbildas och tränas vår trupp i skarpt läge vid dessa insatser, vilket kan vara en tillgång för ett invasionsförsvar eller existensförsvar, men samtidigt har Sverige en mer eller mindre konstant kostnad om vi har en jämn numerär i internationella insatser över tid. Det är inte säkert att internationellt insatt trupp kan hämtas hem med kort varsel.

Bifaller kammaren motion 2011/12:U8 yrkande 1, blir det lättare att se vad som är militärt bistånd och vad som är försvar av Sverige genom att hela kostnaden för de internationella militära kostnaderna förs samman.